Düşünceyi Geliştirme Yolları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Tanımlama:** Bir kavramın ne olduğunu açıklamaktır. Genellikle "... -dır", "... denir", "... demektir" kalıplarıyla kurulur: "Ebru, su üzerine serpilen boyalarla yapılan bir süsleme sanatıdır."
- **Örneklendirme:** Bir düşünceyi somut örneklerle açıklamaktır. "örneğin, mesela, söz gelimi" gibi ifadeler ipucu verir.
- **Karşılaştırma:** İki ya da daha fazla varlık, olay veya düşüncenin benzer ve farklı yönlerini ortaya koymaktır. "-den daha, oysa, ise, buna karşın" ipucudur.
- **Benzetme:** Bir şeyi daha iyi anlatmak için onu ortak özelliği olan başka bir şeye benzetmektir: "Kubbe, gökyüzü **gibi** geniş."
- **Tanık gösterme:** Düşünceyi güçlendirmek için bir uzmanın ya da tanınmış bir kişinin sözüne başvurmaktır: "Bir sanat tarihçisi şöyle der: ..."
- **Sayısal verilerden yararlanma:** Düşünceyi sayılar, oranlar, istatistiklerle desteklemektir. Anlatımı nesnel ve inandırıcı yapar.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. "Minyatür, el yazması kitapları süslemek için yapılan küçük boyutlu resimlere denir." cümlesinde hangi düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır?

A) Sayısal verilerden yararlanma B) Tanık gösterme C) Benzetme D) Tanımlama

2. "Geleneksel el sanatlarımız çok çeşitlidir; örneğin çinicilik, ebru, hat ve kilim dokumacılığı bunlardan yalnızca birkaçıdır." cümlesinde hangi yol kullanılmıştır?

A) Örneklendirme B) Karşılaştırma C) Tanımlama D) Tanık gösterme

3. "Selimiye'nin kubbesi, gökyüzünü yeryüzüne indiren dev bir şemsiye gibidir." cümlesinde hangi yol kullanılmıştır?

A) Sayısal verilerden yararlanma B) Benzetme C) Tanımlama D) Örneklendirme

4 "Yapılan bir araştırmaya göre ilçemizdeki öğrencilerin yüzde 40'ı en az bir müzik aleti çalabiliyor." cümlesinde hangi yol kullanılmıştır?

A) Sayısal verilerden yararlanma B) Benzetme C) Tanımlama D) Karşılaştırma

5 Aşağıdaki ifadeleri, ipucu oldukları düşünceyi geliştirme yollarıyla eşleştiriniz.
1) "örneğin, mesela" 2) "... denir, ... -dır" 3) "gibi, sanki" 4) "... -den daha, oysa"
a) Karşılaştırma b) Tanımlama c) Örneklendirme ç) Benzetme

6 "Ünlü bir mimarlık profesörü, 'Bir yapıyı güzel kılan, taşın değil ışığın kullanımıdır.' diyor." cümlesinde hangi yol kullanılmıştır?

A) Tanımlama
B) Örneklendirme
C) Tanık gösterme
D) Sayısal verilerden yararlanma

7 "Karagöz perdesinde tasvirler gölge olarak görünür; orta oyununda ise oyuncular seyircinin tam ortasında canlı olarak oynar." cümlesinde hangi yol kullanılmıştır?

A) Karşılaştırma B) Benzetme C) Tanık gösterme D) Tanımlama

8 Aşağıdaki ifadelerin başına doğruysa **D**, yanlışsa **Y** yazınız.
(...) Sayısal veriler anlatımı daha inandırıcı yapar.
(...) Tanık göstermede yalnızca yazarın kendi düşüncesine yer verilir.
(...) Karşılaştırmada iki şeyin yalnızca benzer yönleri anlatılabilir, farklı yönleri anlatılamaz.
(...) Benzetmede iki varlık arasındaki ortak bir özellikten yararlanılır.

9 "**Kilim**" kavramını **tanımlama** yoluyla açıklayan bir cümle yazınız.

10 "Ney" çalgısını bir varlığa **benzeterek** anlatan bir cümle yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Paragrafta hangi iki düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır?

> Motif, bir desende tekrar eden süsleme ögesine denir. Anadolu dokumalarında her motifin bir anlamı vardır. Mesela el belinde motifi bereketi, göz motifi ise kötülüklerden korunmayı simgeler.

A) Benzetme ve tanık gösterme
B) Tanımlama ve örneklendirme
C) Karşılaştırma ve sayısal veri
D) Tanık gösterme ve karşılaştırma

12 Aşağıdakilerin hangisinde **karşılaştırma** yoluna başvurulmuştur?

A) Kütüphane, bilginin korunduğu ve paylaşıldığı yerdir.
B) Bir yazar, 'Kitap, cepte taşınan bir bahçedir.' demiştir.
C) Basılı kitaplar sayfa kokusuyla okuru sararken e-kitaplar yüzlerce eseri tek bir cihaza sığdırır.
D) Geçen yıl okulumuzda 1.200 kitap ödünç verildi.

13 Paragrafta **tanık gösterme** yolu hangi cümlede kullanılmıştır?

> (I) Türk müziğinde makam, ezginin hangi seslerle ve hangi yolla ilerleyeceğini belirler. (II) Eski müzik kitaplarında 100'den fazla makam adı geçer. (III) Bir müzik tarihçisi, 'Makamlar, dinleyicinin ruh hâlini değiştirebilen birer renk paletidir.' der. (IV) Bu yüzden her makam farklı bir duygu uyandırır.

A) I B) II C) III D) IV

14 13. sorudaki paragrafta **sayısal verilerden yararlanma** hangi cümlede görülür?

A) I B) II C) III D) IV

15 Aşağıdaki düşünceyi **örneklendirme** yoluyla destekleyen bir cümle yazınız.
Düşünce: "Anadolu'da her yöreye özgü bir el sanatı vardır."

16 "Eskiden bir halının dokunması aylar alırdı; bugün makineler aynı büyüklükte bir halıyı birkaç saatte üretiyor." cümlesiyle ilgili hangisi **doğrudur**?

A) Bir uzmanın sözüne başvurulmuştur.
B) Halı bir varlığa benzetilmiştir.
C) Halının tanımı yapılmıştır.
D) Geçmiş ve bugün karşılaştırılmıştır.

17 Tablodaki verilerden yararlanarak **sayısal verilerden yararlanma** yolunu kullanan bir cümle yazınız.

Yıl	Ebru kursuna katılan kişi
2022	120
2023	180
2024	260

18 Paragrafta **hangi yol kullanılmamıştır**?

> Hat, Arap harfleriyle yapılan güzel yazı sanatıdır. Usta bir hattatın elinde kamış kalem, bir fırça gibi özgürce dolaşır. Bir levhanın tamamlanması bazen 3-4 ayı bulur.

A) Tanımlama B) Benzetme C) Sayısal verilerden yararlanma D) Tanık gösterme

19 Aşağıdaki cümlelerde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını yazınız.
a) Tiyatro, sahnede canlandırılmak için yazılan eserlerin oyuncularca izleyiciye sunulmasıdır.
b) Sahne ışıkları, karanlık bir gecede yakılan fenerler gibi oyuncuların yüzünü aydınlattı.
c) Kentimizdeki tiyatro salonu sayısı son beş yılda 4'ten 11'e çıktı.

20 Aşağıdakilerin hangisinde **benzetme** yoluna başvurulmamıştır?

A) Ebru teknesindeki su, boyaların yayılabilmesi için özel bir karışımla koyulaştırılır.
B) Kâğıda geçen renkler, sonbaharda dökülen yapraklar gibi dağılmıştı.
C) Ustanın elleri, tezgâhın üzerinde bir piyanistin parmakları gibi hızlıydı.
D) Kubbenin altında insan, okyanustaki bir damla kadar küçük kalıyordu.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Paragrafta kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını, kullanıldıkları cümlelerin numaralarıyla birlikte yazınız.

> (I) Oya, iğne ya da tığla yapılan ince bir süsleme işidir. (II) Bir sanat tarihçisinin deyişiyle "Oyalar, kadınların söyleyemediklerini yazdıkları mektuplardır." (III) Örneğin biber oyası öfkeyi, karanfil oyası ise sevgiyi anlatır. (IV) Bir köyde yapılan araştırmada 40'tan fazla oya çeşidi kayda geçirilmiştir.

22 Yazar, aşağıdaki paragrafta düşüncesini güçlendirmek için özellikle hangi yola başvurmuştur?

> Eskiden bir çırak, ustasının yanında yıllarca bekler, önce çay demlemeyi, sonra tezgâhı temizlemeyi öğrenirdi. Bugünün gençleri ise bir kursa yazılıp birkaç ay içinde temel teknikleri öğrenebiliyor. Eski yöntem yavaş ama derin, yeni yöntem hızlı ama yüzeysel kalabiliyor.

A) Tanımlama
B) Karşılaştırma
C) Tanık gösterme
D) Sayısal verilerden yararlanma

23 22. sorudaki paragrafa, düşünceyi daha inandırıcı kılmak için **tanık gösterme** yoluyla bir cümle ekleyiniz.

24 Bir öğrenci "Okuma alışkanlığı başarıyı artırır." düşüncesini desteklemek istiyor. Aşağıdakilerden hangisi bunu **sayısal verilerle** yapan bir cümledir?

A) Kitap okumak, zihnin spor yapmasına benzer.
B) Okuma, yazılı metinleri anlama sürecidir.
C) Bir araştırmada, her gün en az yarım saat okuyan öğrencilerin sınav puanlarının ortalama 15 puan daha yüksek olduğu görüldü.
D) Ünlü bir eğitimci, okumanın öğrenmenin anahtarı olduğunu söyler.

25 Aşağıdaki cümle bir **benzetme** içeriyor mu, yoksa **karşılaştırma** mı yapıyor? Gerekçenizi yazınız.
"Ney, bağlamadan daha yumuşak ve içli bir ses verir."

26 Paragrafla ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

> Seramik, kilin biçimlendirilip yüksek sıcaklıkta pişirilmesiyle elde edilen eşyalardır. Tabaklar, vazolar, fincanlar hatta duvar karoları bu grupta yer alır. Seramik fırınlarının sıcaklığı 1.000 dereceyi aşabilir.

A) Bir kavram tanımlanmıştır.
B) Sayısal veri kullanılmıştır.
C) Örnekler verilmiştir.
D) Bir uzmanın görüşüne yer verilmiştir.

27 "**Çocuklar sanatla erken yaşta tanışmalıdır.**" düşüncesini savunan 3 cümlelik bir paragraf yazınız. Paragrafınızda en az **iki farklı** düşünceyi geliştirme yolu kullanınız ve bunların adını yazınız.

28 Paragrafın düşünceyi geliştirme yolları bakımından özelliği hangisidir?

> 1990'larda kasabamızda 12 dokuma atölyesi vardı ve neredeyse her evde bir tezgâh bulunurdu. Bugün ise yalnızca 3 atölye çalışıyor; tezgâhların çoğu depolarda tozlanıyor.

A) Düşünce, iki farklı dönem karşılaştırılarak ve sayılarla desteklenerek anlatılmıştır.
B) Yalnızca tanımlamaya başvurulmuştur.
C) Bir kişinin sözü tanık gösterilmiştir.
D) Somut bir varlık başka bir varlığa benzetilmiştir.

29 Kendi belirlediğiniz bir geleneksel sanatı (çini, ebru, hat, kilim vb.) tanıtan iki cümle yazınız. Birinci cümlede **tanımlama**, ikinci cümlede **benzetme** yolunu kullanınız.

30 Aşağıdakilerin hangisinde **benzetme** ve **örneklendirme** birlikte kullanılmıştır?

A) Hat, güzel yazı sanatıdır; öğrenilmesi en az beş yıl sürer.
B) Dalgalar gibi kıvrılan bazı harfler, örneğin "vav" harfi, levhaya hareket katar.
C) Bir hattat, "Harf, sabrın aynasıdır." der.
D) Eski levhalar yeni levhalardan daha sade süslenirdi.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**